

ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Γιώργος Κλεφτάρας

Κεφάλαιο 9^ο

**Προβλήματα υπερβολικής
συμμόρφωσης: Το υποτακτικό
παιδί**

Προβλήματα υπερβολικής συμμόρφωσης

- Συμμόρφωση: «να υποκύπτεις στις πιέσεις της ομάδας»
- Απέναντι σε ποιον συμμορφώνεται
- Πόσο συχνά υποτάσσεται
- Κάτω από ποιες συνθήκες – μέσα σε ποιο πλαίσιο – είναι έτοιμο να συμμορφωθεί.
- Διακρίνει τις λογικές απαιτήσεις από τις παράλογες πιέσεις;
- Διεκδικεί τα δικαιώματά του ή συντάσσεται δουλικά με τις απόψεις των άλλων;

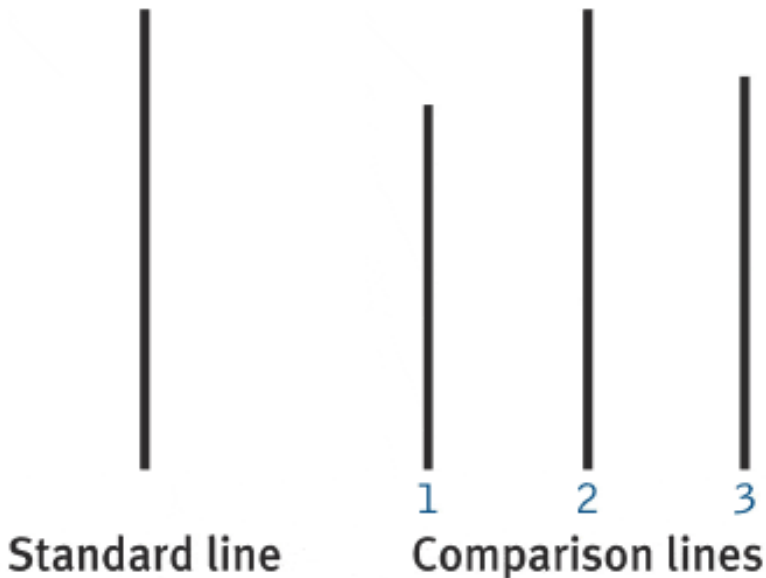

1. Συμμόρφωση

- Μεταβίβαση στάσεων, απόψεων και συνηθειών μέσω διδασκαλίας και μάθησης: διαδικασία κοινωνικοποίησης
- Ομοιομορφία στη συμπεριφορά των μελών της κοινωνίας.
- Έκταση της συμμόρφωσης επηρεάζει την ψυχική υγεία του παιδιού.
- Margaret Mead: συμμόρφωση στις κοινωνικές νόρμες
- Μετριότητα μέσω του μαζικού κομφορμισμού
- Ένας ελάχιστος βαθμός συμμόρφωσης είναι απαραίτητος για την ομαλή λειτουργία της κοινωνίας
- Συμπεριφορά γονέων/ Σχολείο/ Κοινωνία

1.1 Η συμμόρφωση ως δύναμη της πλειοψηφίας

- Solomon Asch: συμμόρφωση λόγω γνώμης-κρίσης της πλειοψηφίας

1.1 Η συμμόρφωση ως δύναμη της πλειοψηφίας

- Στρατιωτικοί, Ελ. επαγγελματίες, μηχανικοί, συγγραφείς, παιδιά κ.α. έχουν την τάση να ενδίδουν σε λανθασμένες απόψεις της πλειοψηφίας.
- Οι γυναίκες συμμορφώνονται περισσότερο από τους άντρες
- Στα παιδιά ο βαθμός υποβολιμότητας στις πιέσεις των συνομηλίκων αυξάνεται με την πάροδο ηλικίας μέχρι περίπου τα 15, οπότε και μειώνεται σταθερά.
- Υπέρμετρη υποταγή/ κυριαρχική διάθεση

1.1 Η συμμόρφωση ως δύναμη της πλειοψηφίας

- I.A. Berg & B. Bass: «Συμμόρφωση και Παρέκκλιση»
 - Έκδηλη
 - Παρασιωπώμενη
 - Αποκρυπτόμενη
 - Ανομολόγητη

- «Συμφεροντολογική» συμμόρφωση/
«αληθή» συμμόρφωση

1.1 Η συμμόρφωση ως δύναμη της πλειοψηφίας

Παιδικές ομάδες

- Αρχηγός/ χαμηλότερα στην ιεραρχία μέλη
- Δομή της ομάδας
- Ανάγκη για κοινωνική αποδοχή
- Θέση στην ιεραρχία
- Προσδοκία αποδοχής από την ομάδα – αλυσίδα ανακυκλωτικών, αυτό-ανατροφοδοτούμενων αντιδράσεων
- Ταύτιση του παιδιού με κυρίαρχο ή παθητικό γονέα
- Συμπεριφορά γονέων
- Διαφορές προσωπικότητας: αυταρχική προσωπικότητα

2. Τυφλή αφοσίωση: ο φανατικός οπαδός

- Είδος συμμόρφωσης σε ακραία μορφή και με έντονη συναισθηματική φόρτιση.
- Πιστή αφοσίωση και ολόψυχη υποστήριξη της ομάδας
- Συναισθηματική επένδυση σε πράγματα που ανήκουμε: σπίτι, οικογένεια, πόλη, χώρα, έθνος.
- Μέρος του εαυτού μας
- Εξοικείωση με το περιβάλλον

3. Οι προκαταλήψεις: ο κόσμος του «μαύρου» και του «άσπρου»

- Παιδιά & ζώα (π.χ. πίθηκοι): Απέχθεια προς κάθε ξένο που «εισβάλλει» μέσα στην ομάδα
- Καχυποψία, φόβος εχθρότητα προς οτιδήποτε άγνωστο
- Πίστη ότι τα άτομα μιας ορισμένης ομάδας είναι ανεπιθύμητα ή κατώτερα.
- Εκλογίκευση στις διακρίσεις
- Στερεοτυπικά χαρακτηριστικά
- «Διπλή σκέψη»: αποδοχή αντιφατικών και αλληλοσυγκρουόμενων απόψεων χωρίς εσωτερική ένταση
- Υπεραπλούστευση
- «αποπροσωποποίηση» των εξώ-ομάδων

3.1 Πηγές των προκαταλήψεων

Μηχανισμοί άμυνας

- Μετατόπιση
- Μεταβίβαση των συναισθημάτων θαυμασμού της παιδικής ηλικίας από τους γονείς στα ισχυρά πρόσωπα πολιτικής ζωής.
- Προβολή των αντικοινωνικών παρορμήσεων μας στις περιφρονημένες περιθωριακές ομάδες.

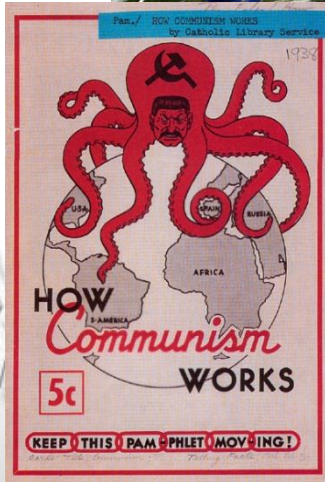
3.1 Πηγές των προκαταλήψεων

- **Ανιμισμός:** τάση να ανάγουμε όλα τα γεγονότα που συμβαίνουν στον κόσμο, στη σκόπιμη δραστηριότητα μιας ανθρώπινης ή υπερανθρώπινης βούλησης.
- Αν το κακό αποδίδεται με μαγικό τρόπο στην **άλλη** ομάδα, ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπιστεί είναι να καταστραφεί αυτή η πηγή κακοβουλίας.

3.1 Πηγές των προκαταλήψεων

- Μακαρθισμός στις ΗΠΑ

- «Διεθνής Σημιτισμός» του Hitler

3.2 Πως αποκτώνται οι προκαταλήψεις

- 3^ο-4^ο έτος: λέξεις, απόψεις και στάσεις σχετικές με την εσω-ομάδα
- 5^ο έτος: αντίληψη κοινωνικής ταυτότητας
- Όλα εξαρτώνται από το περιβάλλον
- Εμποδίζει την ολοκλήρωση της προσωπικότητας
- Μίμηση στάσεων των γονέων
- Ο τύπος προσωπικότητας του παιδιού επηρεάζει το πλήθος των προκαταλήψεων που θα έχει.

3.2 Πως αποκτώνται οι προκαταλήψεις

- Άτομα που επηρεάζονται από φασιστικές οργανώσεις:
- Υποταγή στους «ανώτερους»
- Σκληρότητα προς τους «κατώτερους»
- Άκαμπτη σκέψη
- Αδιαλλαξία
- Έλλειψη ανεκτικότητας
- Ασυνήθιστη καταπίεση των δικών τους παρορμήσεων
- Οικογένεια με περιορισμένη και αυστηρά ελεγχόμενη προσωπική έκφραση (από τον πατέρα)

3.2 Πως αποκτώνται οι προκαταλήψεις

- Όσο μεγαλύτερος ο βαθμός απογοητεύσεων – ματαιώσεων, τόσο μεγαλύτερη η επιθετικότητα
- Gordon Allport: «ψυχολογικό δεκανίκι»
- Χώρες που ευνοούν τις διακρίσεις δημιουργούν παιδιά με έντονες προκαταλήψεις
- Η Άγνοια
- Τα θύματα επίμονης προκατάληψης είτε αναδιπλώνονται στον εαυτό τους, είτε γίνονται επιθετικά και εκδικητικά, αυξάνοντας την αντιπάθεια που νοιώθουν οι άλλοι γι' αυτούς

4. Οι στάσεις: το ιδιαίτερο χρώμα που έχουν του καθενός μας τα «ματογυάλια»

- Στάσεις: απλές θεωρίες με τις οποίες ερμηνεύουμε τον κόσμο γύρω μας
 - Γνωστική λειτουργία
 - Προσαρμοστική ή ωφελιμιστική λειτουργία
 - Δηλωτική της αυταξίας
 - Αμυντικός μηχανισμός του Εγώ
- Έχουν τις ρίζες τους στις αντιλήψεις της κοινωνίας και στη δομή προσωπικότητας του ατόμου
- Διαμορφώνονται με βάση τις προηγούμενες εμπειρίες και συντελούν στον καθορισμό μελλοντικών σχεδίων και δράσεων του ατόμου.

